

Bijlage 1 Ondersteuningsplan 2021-2024
Dyslexiebeleidsplan 2021-2024

Laurens Lyceum Rotterdam

Trudy Kaagman Dyslexiebegeleider

Januari 2021

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Doel en uitgangspunten van het dyslexiebeleid	3
3. Doelgroep.....	4
4. Signalering en doorverwijzing.....	4
5. Sociaal-emotionele ondersteuning in de lessen op het Laurens Lyceum.	6
6. Pedagogisch-didactische ondersteuning op het Laurens Lyceum.....	7
7. Vakspecifieke ondersteuning Nederlands.....	8
8. Vakspecifieke ondersteuning moderne vreemde talen	8
9. Aanpassingen van het onderwijs: compenserende faciliteiten en dispensaties	8
10. Ondersteuning buiten de lessen	10
11. Communicatie	11
Bijlage A: Afspraken gebruik tekstverwerker en tekst-naar-spraak software	13
Bijlage B: Afspraken aangepaste beoordeling spelling Nederlands.....	14
Bijlage C: Afspraken aangepaste beoordeling spelling moderne vreemde talen	16
Bijlage E: invulling zorgniveaus bij vermoedens dyslexie.....	18
Bijlage F: Dispensatie moderne vreemde talen.....	19
Bijlage G: handelingswijzer voor dyslexie	20

1. Inleiding

Voor u ligt het dyslexiebeleidsplan voor de schooljaren 2020-2024.

Dit beleidsplan is bedoeld om iedereen (management, midden-management, docenten, ouders, leerlingen, basisscholen) in en rondom de school te informeren over het dyslexiebeleid op onze school; het Laurens Lyceum in Rotterdam.

Het Laurens Lyceum wil dyslectische leerlingen, voor zowel mogelijk binnen de school, de kans geven om hun talenten zo goed als mogelijk is te ontwikkelen zodat zij profiteren van onderwijs op een niveau waar ze gezien hun capaciteiten thuishoren.

In het beleidsplan komen globaal aan bod; het doel en de uitgangspunten van ons beleid, de doelgroep, de signalering en het onderzoek, begeleiding en ondersteuning, compenserende en dispenserende maatregelen, organisatie en communicatie.

Het beleidsplan is een leidraad en veranderbaar: het zal, wanneer daar aanleiding voor is, worden aangepast aan omstandigheden, mogelijkheden en veranderingen. Wijzigingen ten aanzien van examenreglementen vinden regelmatig plaats.

Deze wijzigingen worden via de maart- en septembermededeling op de site van de rijksoverheid <https://www.examenblad.nl> gepubliceerd en door de school gevolgd en uitgevoerd.

In deze tekst wordt omwille van de leesbaarheid in de mannelijke vorm naar personen verwezen. Overal waar hij staat, wordt ook zij bedoeld.

Rotterdam, januari 2021

2. Doel en uitgangspunten van het dyslexiebeleid

Het ontwikkelen van dit dyslexiebeleidsplan heeft als uiteindelijk doel dyslectische leerlingen gelegenheid te geven om te leren omgaan met hun dyslexie en het zoveel mogelijk beperken van de belemmeringen in het volgen van de opleiding waartoe ze op basis van hun cognitieve capaciteiten in staat zijn. De aansluiting bij de verschillende uitgangsposities van de dyslectische leerling staat in dit alles centraal.

In eerste instantie wordt gezocht naar oplossingen die binnen de reguliere les kunnen plaatsvinden. De hulp in de klas wordt door de docenten, in samenspraak met de Dyslexiebegeleider en volgens afspraken die in het dossier van de leerling staan, geboden.

In sommige gevallen zal er ook buiten de klas extra hulp moeten worden geboden.

Deze hulp is altijd kortdurend.

Voorwaarden om tot een succesvolle begeleiding van dyslectische leerlingen te komen zijn:

- Uitgaan van de behoeften van de leerling
- De leerling medeverantwoordelijk maken voor zijn eigen proces
- Een goede afstemming op alle niveaus. Er moet binnen de school draagvlak zijn voor wat betreft het dyslexiebeleid, om zo te komen tot een structurele inbedding.

3. Doelgroep

Dit beleidsplan richt zich op leerlingen met een vermoeden van dyslexie of leerlingen die al reeds een geldige dyslexieverklaring hebben.

Wat is Dyslexie?

Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en/of vlot toepassen van het lezen en/of spellen op woordniveau (Stichting Dyslexie Nederland).

Dyslexie belemmert een leerling in werkt tempo, accuratesse van lees- en/of spellingvaardigheid en leesbaarheid van het geschreven werk.

Naast deze belemmering in taalvaardigheden heeft dyslexie grote invloed op het zelfbeeld en de motivatie van de leerling. Uiteraard is dit voor elke dyslectische leerling verschillend.

Wanneer is een leerling voor de school dyslectisch?

Een leerling wordt als dyslectisch gezien door de school als de leerling in het bezit is van een officiële dyslexieverklaring afgegeven door een GZ-psycholoog of orthopedagoog-generalist.

4. Signalering en doorverwijzing

Signalering en doorverwijzing.

Bij veel dyslectische leerlingen is de diagnose dyslexie tijdens het basisonderwijs gesteld, maar toch signaleren docenten, mentoren of zorgspecialisten bij een aantal leerlingen zonder deze diagnose ernstige lees- en/of spellingproblemen, zowel in de brugklas als in hogere leerjaren.

Een aantal van hen wordt na individueel onderzoek alsnog gediagnosticeerd met dyslexie.

Docenten, mentoren en zorgspecialisten hebben de taak alert te zijn op leerlingen met deze problemen.

Hoe organiseert het Laurens Lyceum deze zorg?

Signalering

Het Laurens Lyceum signaleert leerlingen met ernstige lees- en spellingproblemen op de volgende manieren:

- op basis van informatie uit het basisonderwijs; het onderwijskundig rapport is een onderdeel van het schooldossier van een leerling die op het Laurens zit;
- door observatie van docent, ouders of de leerling zelf;
- door afname van een signaleringstoets, zoals aanbevolen in het protocol dyslexie VO.

Met betrekking tot de signaleringstoets is het volgende op te merken:

de Dyslexiebegeleider kan in samenspraak met de mentor een proces onderzoek uitvoeren, welke bestaat uit diverse signaleringstoetsen.

Het schooldossier wordt gecontroleerd en aangevuld met de resultaten uit deze signaleringstoets (zie bijlage D).

Naar aanleiding van de resultaten uit het proces onderzoek voert de Dyslexiebegeleider een gesprek met de ouders.

Doorverwijzing

Op basis van een signalering kan geen enkele diagnose gesteld worden. Signalering levert wel een hulpvraag op die de zorgspecialist verder moet onderzoeken alvorens verdere stappen ondernomen dienen te worden.

Bij leerlingen uit de onderbouw zal na een E-score op het technisch lezen en/of spellen middels het inzetten van zorg op zorgniveau 3 (zie bijlage E) gekeken worden of didactische resistentie aangetoond kan worden. Na begeleiding in 2 periodes van elk 13 weken zal de voortgang geëvalueerd worden met de ouders van de desbetreffende leerling en zal er zodoende gekeken worden of de leerling doorgestuurd dient te worden voor verder dyslexieonderzoek bij een specialist.

De Dyslexiebegeleider verzamelt zelf zo veel mogelijk informatie om de hulpvragen te beantwoorden en legt alles vast in een dossier. Zo wordt ook gekeken wat het effect en inhoud van reeds geboden hulp in het verleden is en wat de didactische achterstanden zijn.

Ook verzamelt de Dyslexiebegeleider tijdens de begeleiding informatie die duidelijk moet maken of de gesignaleerde lees- en spellingproblemen ernstig en hardnekkig zijn.

Wanneer dat niet het geval is, zal zij de leerling niet doorverwijzen voor onderzoek naar dyslexie.

Wanneer dat wel het geval is, zal de Dyslexiebegeleider de volgende stappen doorlopen:

1. De Dyslexiebegeleider licht de ouders in en adviseert hen hun kind te laten onderzoeken op dyslexie. Zij geeft hierbij aan met welke externe onderzoekspraktijk de school goede ervaringen heeft.

2. De Dyslexiebegeleider draagt, met toestemming van leerling en ouders, het dossier over aan een externe onderzoekspraktijk indien de ouders hebben besloten een dyslexieonderzoek bij een specialist te laten uitvoeren.

De kosten voor dit onderzoek zijn voor rekening van de ouders.

De Dyslexiebegeleider zal met de ouders eventuele vergoedingen via de belastingdienst bespreekbaar maken tijdens het evaluatiegesprek.

Zie bijlage D: procedure vermoeden dyslexie

Zie bijlage E: Invulling zorgniveaus bij vermoedens dyslexie

5. Sociaal-emotionele ondersteuning in de lessen op het Laurens Lyceum.

Uit onderzoek blijkt dat dyslexie vaak samengaat met een lage zelfwaardering, depressief gedrag en een negatief zelfbeeld (Poleij, Leseman & Stikkelbroek, 2009; Gouwetor, Bekebrede & Van der Leij, 2010). Deze psychosociale problematiek heeft negatieve gevolgen op leerresultaten en speelt bij veel dyslectische volwassenen nog steeds een rol (Ruijsenaars et al., 2008), maar is door goede begeleiding en therapie wel sterk te verminderen (zie hulpprogramma *Dyslexie de Baas* van Poleij et al., 2009).

Omgevingsfactoren – onder andere de mate waarin de school aan de behoeften van de dyslecticus tegemoet komt – kunnen een positieve invloed hebben op de psychosociale ontwikkeling.

Docenten kunnen dyslectische leerlingen leren omgaan met de negatieve gevolgen van dyslexie op leerresultaten en zij kunnen de zelfwaardering versterken door ervoor te zorgen dat een leerling aan de drie psychologische basisbehoeften die iedereen eigen zijn, kan voldoen: de behoefte aan *relatie*, de behoefte aan *competentie* en de behoefte aan *autonomie* (Deci & Ryan, 1990; Stevens, 1997; zie een beschrijving in Ebbens & Ettekoven, 2005).

Behoefte aan relatie

De behoefte aan relatie verwijst naar het onderhouden van contacten met medeleerlingen en docenten. Leerlingen willen ervaren dat zij erbij horen. Daarvoor is een veilig leerklimaat nodig. Hierin worden dyslectische leerlingen niet gepest; ze worden niet uitgelachen om onjuiste of onhandige antwoorden, om hardop lezen dat hikkend en met veel fouten verloopt of om een vraag naar de spelling van een relatief eenvoudig woord. In een veilig leerklimaat mogen leerlingen fouten maken en laten leerlingen en docenten elkaar in hun waarde. Bij onvoldoende invulling van deze behoefte gaan dyslectische leerlingen contacten uit de weg of stellen zij zich afwijzend op.

De docenten van het Laurens Lyceum zijn zich dit bewust en streven ernaar een zo'n veilig mogelijk leerklimaat voor iedere leerling te scheppen.

Behoefte aan competentie

De behoefte aan competentie verwijst naar de behoefte aan succesvolle leerervaringen. Leerlingen weten dan dat zij iets kunnen. De leerervaringen van dyslectische leerlingen vormen echter vaak een bron van frustratie. Zij ervaren vaak dat zij iets niet kunnen. De negatieve gevoelens die deze faalervaringen oproepen, kunnen tot gevolg hebben dat een leerling zich schaamt en zich terugtrekt van klasgenoten of probleemgedrag gaat vertonen: opstandig, brutaal of agressief gedrag. Dergelijk gedrag heeft weer negatieve invloed op zijn leerprestaties.

De mentoren van het Laurens Lyceum signaleren of leerlingen tegen frustraties aanlopen middels het oa. voeren van gesprekken met docenten, leerlingen en ouders. Mocht dit zo zijn, dan worden er stappen gezet om te komen tot verdere analyse van de frustraties en het opzetten van een oplossingsgerichte werkwijze om deze zoveel mogelijk weg te nemen.

Behoefte aan autonomie

De behoefte aan autonomie verwijst naar de zelfstandigheid van de leerling, naar het gevoel mee te tellen en onafhankelijk te zijn van anderen. Een leerling die zich autonoom voelt, ervaart dat hij zelf sturing kan en mag geven aan zijn ontwikkeling. Hij beslist zelf hoe hij taken aanpakt en hoe hij de resultaten van zijn inspanningen weergeeft: een verslag, een mindmap of een PowerPoint. Door hun handicap kunnen dyslectische leerlingen niet altijd autonoom handelen, zij zijn vaak afhankelijk van anderen. Zij moeten geholpen worden met het correct spellen en lezen, soms moeten teksten voorgelezen worden wanneer er geen ondersteunende technologie aanwezig is. Hun autonomie wordt aangetast en dat leidt bij veel van hen tot frustratie en demotivatie.

Docenten kunnen aan deze basisbehoeften tegemoet komen door gedrag dat expliciet de psychosociale ontwikkeling van de leerlingen bevordert en door hun pedagogisch-didactisch handelen op de problemen van de leerlingen af te stemmen.

Het Laurens Lyceum biedt dyslectische leerlingen compenserende faciliteiten en dispensaties aan om zo in de behoefte aan autonomie te voorzien.

Het Laurens Lyceum beoogt aan deze 3 basisbehoeften tegemoet te komen door hun gedragingen af te stemmen zodat deze expliciet de psychosociale ontwikkeling van de leerlingen bevordert en door hun pedagogisch-didactisch handelen op de problemen van de leerlingen af te stemmen.

6. Pedagogisch-didactische ondersteuning op het Laurens Lyceum

Er is een ondersteuningscoördinator op school en een Dyslexiebegeleider voor de ondersteuning van de leerlingen met een geldige dyslexieverklaring.

De aanvangsfase:

Aan het begin van het schooljaar wordt een informatiebijeenkomst gehouden voor ouders van dyslectische leerlingen. Er wordt duidelijk gemaakt bij wie ze terecht kunnen met hun vragen en/of problemen en wat de mogelijkheden zijn op school, zoals bijvoorbeeld extra tijd bij het maken van een toets, aangepaste beoordeling t.a.v. spelling etc.

Vervolgens wordt er aan het begin van het schooljaar door de ondersteuningscoördinator een lijst met standaard faciliteiten verspreid onder de docenten. Verder verzorgt zij de uitgifte van een persoonlijke dyslexiepas. De leerling dient hiervoor in het bezit te zijn van een officiële dyslexieverklaring. Een kopie van de dyslexieverklaring wordt aan het dossier van de leerling toegevoegd. Wij willen graag een dyslexieverklaring met een navolgbaar onderzoeksrapport, met onderbouwde adviezen omtrent faciliteiten.

Tenslotte wordt eveneens aan het begin van het schooljaar een gezamenlijke groepstraining van leerlingen in de brugklas met een dyslexieverklaring georganiseerd. Deze training wordt gegeven door de Dyslexiebegeleider. Beoogde doelen zijn; het verzorgen van lotgenotencontact, voorlichting over het dyslexiebeleid op school, de faciliteiten, studietips etc. Daarnaast krijgen de leerlingen extra tips aangeboden bij en oefening in het leren van nieuw vocabulaire van het Engels, Frans en het Duits. Verder krijgen zij handvatten hoe om te gaan met hun dyslexie in het voortgezet onderwijs.

De vervolgfase:

Periodiek stelt de Dyslexiebegeleider de eventuele extra faciliteiten voor de dyslectische leerling vast en noteert de faciliteiten en begeleidingsaspecten in het leerlingvolgsysteem voor alle lesgevendenden. De Dyslexiebegeleider neemt hiertoe de onderzoeksverslagen door, voert individuele gesprekken met de leerling, neemt contact op met de betrokken docenten en kijkt naar de resultaten van de leerling.

Op basis van de begeleidingsbehoefte krijgt de leerling die faciliteiten die passend zijn voor de leerling op school aangeboden. Met deze notering in het leerlingvolgsysteem heeft de leerling recht op bepaalde faciliteiten om zo goed mogelijk met dyslexie het voortgezet onderwijs te kunnen volgen. De faciliteiten zijn persoonsgebonden en geldig voor de gehele schoolloopbaan op het Laurens Lyceum, maar kunnen indien nodig worden aangepast door de Dyslexiebegeleider. Tezamen met de ondersteuningscoördinator fungeert de Dyslexiebegeleider als poortwachter voor het

toekennen van de juiste faciliteiten. De toekenning van faciliteiten en de consequenties daarvan worden door de Dyslexiebegeleider gecommuniceerd naar de mentoren en docenten.

Binnen elk leerjaar vindt jaarlijks met de dyslectische leerlingen, die daar behoefte aan hebben, een voortgangsgesprek plaats waarin knelpunten, wensen en mogelijkheden worden besproken.

In het voor-examen en het examenjaar worden de afwijkingen in de toetsafnames geregeld door het examensecretariaat. Via examens@laurenslyceum.nl kun je aangeven welke aanpassing(en) je om welke reden nodig hebt. Voor elke toetsweek zal er via een Google formulier worden gevraagd om specifiek voor die toetsweek duidelijk te maken bij welke vakken je verklanking en/of tekstverwerking wil gebruiken. Voor vragen kun je terecht bij het examensecretariaat.

7. Vakspecifieke ondersteuning Nederlands

De docenten Nederlands zullen met hun pedagogisch-didactisch handelen de dyslectische leerlingen ondersteunen en de leerresultaten bevorderen door gebruik te maken van het protocol dyslexie voortgezet onderwijs; hoofdstuk zeven.

In bijlage B kunt u zien welke aangepaste beoordelingen docenten op het Laurens Lyceum hanteren, zónder dat het aanpassingen van het onderwijs zijn.

8. Vakspecifieke ondersteuning moderne vreemde talen

De docenten moderne vreemde talen zullen met hun pedagogisch-didactisch handelen de dyslectische leerlingen ondersteunen en de leerresultaten bevorderen door gebruik te maken van het protocol dyslexie voortgezet onderwijs; hoofdstuk acht.

In bijlage C kunt u zien welke aangepaste beoordelingen docenten op het Laurens Lyceum hanteren zónder dat het aanpassingen van het onderwijs zijn.

9. Aanpassingen van het onderwijs: compenserende faciliteiten en dispensaties

Compenserende faciliteiten:

Compenserende aanpassingen die belemmeringen door dyslexie kunnen verminderen, hebben betrekking op lezen, schrijven, toetsing en beoordeling. Eén aanpassing is overstijgend en telt voor alle vaardigheden en situaties: tijdverlenging. Zeer veel dyslectische leerlingen hebben verlenging nodig.

Het volgende kan een dyslectische leerling van het Laurens Lyceum verwachten: Elke dyslectische leerling op het Laurens Lyceum heeft recht op de volgende standaard faciliteiten:

lezen

Wanneer teksten voorgelezen worden, kunnen leerlingen al luisterend hun aandacht direct richten op de inhoud van de tekst. Aandacht die zij, wanneer zij zelf lezen, moeten verdelen tussen de techniek van het lezen – het decoderen – en de inhoud. Daarnaast hoort de leerling bij de moderne

vreemde talen steeds de juiste uitspraak van woorden.

Leerlingen bij het Laurens Lyceum kunnen onder andere werken met studieboeken in Daisy-formaat, digitale studieboeken waarbij gebruik gemaakt wordt van tekst-naar-spraak software, websites zoals wrts en quizlet en uiteraard de bibliotheekservice passend lezen.

schrijven

Om problemen met schrijven te compenseren, moeten aanpassingen ervoor zorgen dat de aandacht van de leerling optimaal op de inhoud gericht kan zijn. Zonder hulpmiddelen gaat vaak veel aandacht in de spelling van woorden zitten en dat gaat ten koste van de inhoud, zowel van structuur en stijl als van grammaticale correctheid. Daarnaast kunnen in geval van een slecht handschrift hulpmiddelen nodig zijn om de leesbaarheid te verhogen. Veel doorhalingen of verbeteringen belemmeren de leesbaarheid niet alleen voor de leerling, maar ook voor anderen.

Leerlingen bij het Laurens Lyceum kunnen onder andere werken met een tekstverwerker, tekst-naar-spraak software en regelkaarten. Tijdens toetsen zijn regelkaarten niet toegestaan.

toetsing en beoordeling:

Leerlingen bij het Laurens Lyceum kunnen onder andere werken met:

- Het gebruik kunnen maken van extra tijd bij schriftelijke overhoringen, repetities, schoolexamens en examens (max. 20% van de toegestane tijd en maximaal 30 minuten bij het centraal examen).
- Toetsen met een duidelijke lay-out in lettertype 12 Arial.
- Afspraken luistertoetsen
- Afspraken aangepaste beoordeling spelling Nederlands, zie bijlage B.
- Afspraken aangepaste beoordeling spelling moderne vreemde talen, zie bijlage C.

De leerling is uiteraard mede verantwoordelijk voor het maken van afspraken met zijn docenten over de organisatie van het gebruik van deze faciliteiten.

Compenserende faciliteiten examen:

Schoolexamen

Bij het schoolexamen (zie pta) heeft de leerling recht op 20 minuten extra tijd bij schriftelijke schoolexamens.

Centraal Examen

Op basis van artikel 55 van het Examenbesluit hebben dyslectische leerlingen tijdens het eindexamen recht op 30 minuten verlenging. Andere aanpassingen kunnen alleen worden toegestaan wanneer ze in het rapport van de GZ-psycholoog genoemd zijn of wanneer deze bij de voorstellen van de GZ-psycholoog aansluiten.

Aangepaste beoordelingen van spelling en het gebruik van spellinglijsten en/of regelkaarten zijn echter bij het schoolexamen en bij het eindexamen niet toegestaan. Bij het schoolexamen bepaalt de school zelf in welke mate spelling meeweegt bij de correctie. De school mag daarbij geen uitzondering maken voor dyslectische leerlingen: de correctievoorschriften gelden voor alle leerlingen. Mogelijk kan een dyslectische leerling gebruik maken van een tekstverwerker met spellingcontrole. Dat wordt per jaar beoordeeld en is na te lezen op de site:

<https://www.examenblad.nl/onderwerp/kandidaten-met-een-beperking> .

De schoolleiding meldt aan de inspectie welke leerlingen aangepast examen doen en op welke wijze zij dat doen.

Dispensaties:

Aanpassingen in de vorm van dispensaties betekent dat een leerling wordt vrijgesteld van bepaalde geldende eisen. Bij het vaststellen van dispensaties moet het toekomstperspectief van de leerling centraal staan. Voor taken die de leerling bij het eindexamen of in een vervolgopleiding uit moet kunnen voeren, moet een school geen dispensatie verlenen.

Bij dergelijke taken moet worden nagegaan met welke hulpmiddelen een leerling deze taken wel kan uitvoeren.

In de eerste drie leerjaren van havo en vwo zijn zowel Frans als Duits verplicht. Er kan geen ontheffing worden verleend aan dyslectische leerlingen. Wel kan de school in de eerste drie leerjaren zelf invulling geven aan het onderwijs in de tweede moderne vreemde taal.

De beslissing hierover ligt bij het bevoegd gezag, omdat er, met uitzondering van Engels, geen wettelijk verplichte kerndoelen zijn voor de moderne vreemde talen. De kerndoelen zijn richtinggevend. De school moet hierbij wel rekening houden met de mogelijke profielkeuze van de leerling in verband met zijn doorstroommogelijkheden.

In de bovenbouw van het havo is per 1 augustus 2007 een tweede moderne vreemde taal in drie van de vier profielen niet verplicht. Havo-leerlingen kunnen de tweede moderne vreemde taal vermijden door een ander profiel te kiezen dan Cultuur en Maatschappij.

Leerlingen in de bovenbouw van het atheneum moeten naast Engels een tweede moderne vreemde taal volgen. Op het Laurens worden Frans en Duits aangeboden. Leerlingen kunnen hiervan ontheffing krijgen als zij:

- een stoornis hebben die specifiek betrekking heeft op taal of een zintuiglijke stoornis hebben die effect heeft op taal;
- een andere moedertaal hebben dan Nederlands of Fries;
- onderwijs volgen in het profiel Natuur en techniek of Natuur en gezondheid, en, bijvoorbeeld door hun dyslexie, zo slecht presteren op de taal waarvoor ze de ontheffing vragen, dat dit naar verwachting een succesvolle afronding van de opleiding in de weg staat.

Voor leerlingen op het gymnasium is geen ontheffingsmogelijkheid geregeld, omdat daar de klassieke taal in plaats van de tweede moderne vreemde taal komt. De mogelijke vrijstellingen voor de bovenbouw van het havo en het vwo zijn vastgelegd in het Inrichtingsbesluit WVO, artikel 26n. 11.3.3

Vrijstellingen voor Nederlands en Engels is niet mogelijk. Nederlands en Engels zijn verplichte vakken voor alle leerlingen.

10. Ondersteuning buiten de lessen

Basisondersteuning in de les:

Er is sprake van basisondersteuning wanneer de school zelf ondersteuning biedt aan alle leerlingen binnen de eigen school. De steun wordt zowel binnen als buiten de klas gegeven. Uitgangspunt is dat de leerlingen zoveel mogelijk ondersteuning ontvangen tijdens de reguliere les. Onder de basisondersteuning vallen daarnaast ook de faciliteiten van de school die open staan voor alle leerlingen. De mentor is het eerste aanspreekpunt voor de leerlingen, ouders en collega's. Tijdens leerlingbesprekingen wordt de ondersteuning door docenten en mentoren afgestemd; eventueel met ondersteuning van specialisten. Wanneer er zorgen of vragen zijn over een leerling, zal de mentor dit met de ouders bespreken. Vanzelfsprekend kan de betrokken ouder ook zelf het

initiatief nemen voor een dergelijk gesprek. Deze gesprekken zullen de ondersteuning van de leerling ten goede komen. Indien er sprake is van een vraag die de bevoegdheden van de mentor overstijgt, wordt de leerjaarcoördinator (LJC) bij het proces betrokken. Relevante bevindingen die naar voren komen in de leerlingbesprekingen en/of de gesprekken met de ouder(s) worden intern gecommuniceerd via het LVS (leerlingvolgsysteem). Op het Laurens Lyceum wordt hiervoor Magister gebruikt.

Specifieke ondersteuning:

Het Laurens Lyceum biedt specifieke ondersteuning wanneer een leerling niet die resultaten behaalt die van hem of haar mogen worden verwacht, of wanneer het onderwijsleerproces in de klas wordt verstoord. Deze specifieke ondersteuning is in het verlengde van de basisondersteuning en is daarmee een aanvulling op het normale onderwijsproces. Het initiatief om tot meer uitgebreide zorg over te gaan gaat uit van de mentor, in overleg met de ondersteuningscoördinator en de LJC (leerjaarcoördinator).

Specifieke ondersteuning aan een klein gedeelte van alle leerlingen is een interne aanvulling op de dagelijkse onderwijspraktijk. Voorbeelden kunnen zijn: een afgesproken periode extra begeleiding bieden door de mentor (vanuit een opgesteld handlingsplan), het gebruikmaken van leerlingbegeleiding, begeleider passend onderwijs, schoolmaatschappelijk werk of de Dyslexiebegeleider. Het zorgvuldig definiëren van het probleem en omschrijven van de juiste begeleiding is hierbij van belang. De geboden zorg wordt periodiek geëvalueerd.

Doordat er op het Laurens Lyceum gewerkt wordt met het Flexrooster kunnen de leerlingen met dyslexie extra ondersteuning ontvangen tijdens de R-SWT uren bij de Dyslexiebegeleider.

11. Communicatie

Aan een goede samenwerking tussen school en ouders liggen een aantal voorwaarden ten grondslag.

- Beide partijen beseffen dat zij een gezamenlijk belang, eenzelfde doel voor ogen hebben.
- De school nodigt ouders nadrukkelijk uit tot een actieve rol.

Het gezamenlijk belang wat de school en ouders delen is dat beide partijen graag willen dat een leerling met dyslexie optimaal presteert op school en goed is voorbereid op een vervolgopleiding zodat de leerling in de toekomst zelfstandig kan functioneren in de samenleving en daarbij zo min mogelijk hinder ondervindt van zijn of haar dyslexie. Dit gemeenschappelijk belang uit zich in het feit dat school en ouders elkaar wederzijds informeren. In dergelijke gesprekken komen bijvoorbeeld aan bod: ervaringen met de leerling thuis en op school alsook relevante informatie met betrekking tot de achtergronden ten aanzien van eerder gemaakte keuzes in de ondersteuning, het vaardigheidsniveau, bevindingen aangaande de sociaal-emotionele ontwikkeling en dergelijke.

Er zijn enkele belangrijke momenten in de schoolloopbaan van de leerling te noemen, bijvoorbeeld:

- de open dagen voor de school oriëntatie
- het kennismakingsgesprek na aanmelding
- de voorlichtingsavond voor ouders van leerlingen met dyslexie
- voortgangsbesprekingen
- besprekingen op verzoek van ouders of school vanwege plotseling dalende cijfers of sociaal-emotionele problemen
- signalering van ernstige lees- en/of spellingproblemen bij een leerling
- ondersteuning buiten de klas

Bij dergelijke situaties is het van essentieel belang dat beide partijen regelmatig contact houden en de frequentie van het contact aanpassen op de behoefte. Het initiatief voor een gesprek kan van beide kanten komen.

Literatuur/naslagwerk:

- Protocol dyslexie voortgezet onderwijs
https://www.dyslexiecentraal.nl/sites/default/files/media/document/2019-08/Protocol_dyslexie voortgezet onderwijs-gecomprimeerd.pdf
- Dyslexie en vreemde talen gids voor leerkrachten, hulpverleners en ouders, Wim Tops en Gitte Boons 9789044129779
- Dyslexie: van theorie naar praktijk in de klas, Maud van Druenen, 9789077529430
- <https://dyslexiecentraal.nl/doen/materialen/dyslexiescan-voortgezet-onderwijs>

Bijlage A: Afspraken gebruik tekstverwerker en tekst-naar-spraak software

Gebruik van tekstverwerker en/of spraaksoftware in lessen en/of bij toetsen

Op het Laurens Lyceum is het mogelijk om in de les en/of bij het maken van toetsen gebruik te maken van een tekstverwerker en/of spraaksoftware (hieronder toegelicht).

De leerling geeft de wens om gebruik te maken van een tekstverwerker en/of spraaksoftware aan bij de hiervoor aangewezen medewerker van de administratie. Het hiervoor gebruikte mailadres is toetsfac@laurenslyceum.nl.

Het recht wordt dan over het algemeen voor de gehele schoolperiode toegestaan, maar ook tussentijdse aanpassingen zijn mogelijk. Het gaat hier dus om het verkrijgen van de toestemming op het recht.

In het examenjaar moet dit vóór 1 oktober zijn gebeurd. De examens worden begin oktober aangevraagd.

Tekstverwerker

Op het Laurens Lyceum is het, in geval van dyslexie of motorische problemen, mogelijk om gebruik te maken van een tekstverwerker, om de opdrachten/toetsen te kunnen typen. Dit gebruik kan zowel tijdens de les alsook tijdens het maken van toetsen toegestaan worden.

Aan het gebruik bij toetsen zijn wel voorwaarden verbonden.

De leerling moet de wens om met gebruik te maken van een tekstverwerker per toets tijdig en duidelijk aan betrokkenen kenbaar hebben gemaakt en geoefend hebben met het programma. Dit moet per toets, omdat niet altijd bij alle toetsen/opdrachten van een bepaald vak er een noodzaak is om een tekstverwerker te gebruiken. Hieronder staat meer over de procedure van aanmelden. De toetsen worden dan afgenomen via Classroom.

In de onderbouw en bij alle niet-examenonderdelen in de bovenbouw is het gebruik van de spellingcontrole niet toegestaan bij schriftelijke overhoringen en repetities. Of gebruik van de spellingcontrole bij afname van (school)examens is toegestaan wordt per jaar opnieuw vastgesteld in de mededelingen die via <https://www.examenblad.nl> worden gedaan.

Tekst naar spraaksoftware

Alle leerlingen kunnen op het Laurens Lyceum gebruik maken van tekst-naar-spraak software in en buiten de reguliere lessen. De op het Laurens Lyceum gebruikte voorleessoftware is Textaid. Alle leerlingen hebben via hun school(google-)account toegang tot Textaid middels een tegeltje/button. De toegang tot Textaid is niet device gebonden, maar is tevens via het leerling account beschikbaar op andere devices.

Voor leerlingen met dyslexie is het tijdens reguliere lessen eventueel ook mogelijk om gebruik te maken van een Lexapp op de mobiele telefoon.

Voor leerlingen met dyslexie is het tevens mogelijk om gebruik te maken van tekst-naar-spraak software (TextAid) tijdens toetsen, schoolexamens en het centrale examen.

Aan dit gebruik zijn wel voorwaarden verbonden.

De leerling moet de wens om met gebruik te maken van spraaksoftware per toets tijdig en duidelijk aan betrokkenen kenbaar hebben gemaakt en geoefend hebben met het programma. Dit moet per toets, omdat niet altijd bij alle toetsen/opdrachten van een bepaald vak er een noodzaak is om van spraaksoftware gebruik te maken. Hieronder staat meer over de procedure van aanmelden.

De toetsen worden dan afgenomen via Classroom.

Procedure bij toetsen tijdens reguliere lessen

De leerling geeft bij het opgeven de toets (dus minstens één week voor de toets) bij de desbetreffende docent aan dat hij/zij bij het maken van de toets gebruik wil maken van een tekstverwerker en/of spraaksoftware. De docent zet dan de toets klaar in Classroom en de leerlingen maakt de toets via het eigen leerling account op de eigen Chromebook (of lenen er een bij de mediatheek indien het gaat om bovenbouw).

Procedure bij toetsen tijdens de toetsweek en bij de herkansingen

De leerlingen die het recht hebben op gebruik van een tekstverwerker en/of spraaksoftware bij het maken van toetsen, zullen ongeveer drie weken voor aanvang van de toetsweek benaderd worden door de hiervoor aangewezen medewerker. Dit gebeurt via het mailadres:

toetsfac@laurenslyceum.nl. De aanvragen moeten dan dus ook via dit mailadres worden gedaan.

Uiteraard is het verstandig om het mailtje ook meteen aan de betrokken docenten te mailen. De medewerker die de toetsfaciliteiten inventariseert zal nagaan welke leerlingen bij welke toets welke faciliteiten willen gebruiken. Deze medewerker zorgt er dan voor dat de betrokken docenten op de hoogte worden gebracht van de aanvragen, zorgt dat de toets wordt aangeleverd en dat de toetsen klaar komen te staan in Classroom. Omdat betrokken medewerker de toetsen moet klaarzetten, is alleen melden bij docent en/of mentor dus geen optie.

De classroom is een aparte classroom voor toetsweken, waar leerlingen met hun eigen leerlingaccount geen toegang toe hebben. De leerlingen die toetsen hebben aangevraagd, krijgen vooraf (of per mail of via de docent in het lokaal) per toets aparte inloggegevens. De leerling gebruikt wel de eigen chromebook. Voor bovenbouwleerlingen zullen de chromebooks/laptops klaarstaan in de toetsruimte.

Procedure bij schoolexamenonderdelen en het eindexamen

Voor de schoolexamenonderdelen gelden gewoon de regels zoals bij toetsweken/reguliere lessen. De toetsen worden dan alleen door het examensecretariaat klaargezet, maar de leerlingen krijgen de informatie via een hiervoor aangewezen medewerker. Voor de leerling zal de inloggegevens bij de laptop liggen die is klaargezet voor de leerling in de toetsruimte.

Voor het centraal examen moet vóór 1 oktober bij het examensecretariaat

examens@laurenslyceum.nl worden aangegeven voor welke vakken er spraaksoftware moet worden besteld. Dit gebeurt namelijk al begin oktober. Gebruik van tekstverwerker bij het centraal examen graag ook ruim van te voren, maar hoeft niet voor 1 oktober.

Bijlage B: Afspraken aangepaste beoordeling spelling Nederlands

Bij het vak Nederlands hebben dyslectische leerlingen in de onderbouw recht op een aangepaste normering bij toetsen.

In de bovenbouw hanteren wij de eisen die gelden voor de school- en eindexamens

Onderbouw

- Bij schrijftoetsen wordt een maximale aftrek gehanteerd van 1 punt op het cijfer voor formulering en spelling. Bij reguliere toetsen (s.o. en repetities) gaat maximaal 0,5 punt af van het cijfer. Per spel-of formuleringfout gaat er maximaal -0,1 punt af van het cijfer.
- Herhalingen van formulerings- en spelfouten worden in schrijftoetsen meegerekend.
- Let erop wat u wilt toetsen. Bij onderdelen waar twee zaken beoordeeld worden, bijvoorbeeld inhoud en spelling, kunt u besluiten (als sectie) om alle leerlingen twee cijfers te geven.

Bovenbouw

- Bij toetsen wordt een maximale aftrek gehanteerd van 1 punt op het cijfer voor formulering en spelling. Per spel-of formuleringfout gaat er maximaal -0,1 punt af van het cijfer.
- Herhalingen van spelfouten worden in een schrijftoets (uiteenzetting, beschouwing, betoog) meegerekend. Dit vanwege het feit dat dit ook plaatsvindt bij het centraal schriftelijk eindexamen.

Centraal Eindexamen Nederlands

Op het Centraal Eindexamen bij Nederlands kan rond tien procent van het maximaal aan te behalen punten afgetrokken worden voor incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik. Hieronder wordt verstaan: fouten tegen de regels voor interpunctie, voor het gebruik van hoofdletters, voor zinsbouw, voor spelling, voor woordgebruik en voor woordvolgorde. Dat kan bij Nederlands in het uiteindelijke cijfer (1-10) een aftrek zijn van rond één punt. Informatie kunt u krijgen via www.examenblad.nl en dan septembermededeling en/of maartaanvulling.

Voorbeeld - Uit examenblad kandidaten met een beperking 2019:

Gebruik van de computer als schrijfgerei, waarbij voor dyslectici de spellingcontrole mag worden gebruikt. Bij gebruik van de computer ziet de school erop toe dat de leerling geen toegang heeft tot hulpmiddelen die niet zijn toegestaan.

Niet toegestaan is digitaal woordenboek spellingkaarten, grammaticakaarten of stappenplannen, en andere beoordeling van examenonderdelen (met name spelling). Voor de beoordeling van spelling gelden voor alle kandidaten dezelfde regels. Er is dus geen sprake van een verminderde aftrek voor dyslectische kandidaten of van het niet meetellen van 'typische dyslexiefouten'. Dit geldt dit ook voor het schoolexamen.

Bijlage C: Afspraken aangepaste beoordeling spelling moderne vreemde talen

Engels:

- Typisch dyslectische fouten zoals klinkers omdraaien, woorden fonetisch schrijven, worden in de onderbouw wel aangekruist, maar niet fout gerekend.
- Grammaticale fouten, indien onderdeel van de opgegeven en te beheersen stof, worden wel fout gerekend.

Frans:

- Typische dyslectische spelfouten, zoals klinkers omdraaien, woorden fonetisch schrijven, worden in de onderbouw wel aangekruist, maar niet fout gerekend.
- Grammaticale fouten, indien onderdeel van de opgegeven en te beheersen stof, worden wel fout gerekend.

Duits:

- Bij de opgaven waarin idioom getoetst wordt, past de docent beoordelingscriteria op gemaakte schrijf- en spellingsfouten toe. Typische dyslectische spelfouten worden dan wel aangekruist, maar niet fout gerekend.
- Grammaticale fouten, indien onderdeel van de opgegeven en te beheersen stof, worden wel fout gerekend.

Bovenbouw

De exameneisen zijn voor alle leerlingen hetzelfde. Dit geldt ook voor de correctievoorschriften voor spelling.

Bij het *schoolexamen* bepaalt de school zelf in welke mate spelling meeweegt bij de correctie. De school mag daarbij geen uitzondering maken voor dyslectische leerlingen: de correctievoorschriften gelden voor álle leerlingen.

Spelling wordt bij de *centrale examens* streng beoordeeld. Maakt een leerling twee keer dezelfde fout, dan wordt deze twee keer fout gerekend. Toch weegt spelling nooit zwaarder dan ongeveer een tiende van het totaal aantal te behalen punten voor het examen. Een (dyslectische) leerling kan nooit meer dan één punt aftrek krijgen voor spelling en kan deze compenseren door tekstbegrip en andere essentiële taalvaardigheden.

Waar in het schoolexamen spelling wordt beoordeeld, hanteert het Laurens Lyceum hetzelfde uitgangspunt: niet meer dan één punt aftrek voor spelling op het totaal.

Uitgebreidere informatie met betrekking tot de centrale examens kunt u krijgen via www.examenblad.nl en eventueel aanvullend de septembermededeling en/of maartaanvulling.

Bijlage D: procedure vermoeden dyslexie

Vermoeden van dyslexie

In het basisonderwijs worden leerlingen met ernstige lees- en spellingsproblemen gesignaleerd vanaf groep 3/ 4. Wanneer ingezette begeleiding onvoldoende effect heeft gesorteerd kan een leerling worden aangemeld voor diagnostiek en behandeling bij een onderzoekspraktijk. Sinds 1 januari 2009 worden deze kosten in het basisonderwijs vergoed indien aan een aantal voorwaarden is voldaan (Blomert, 2006; www.steunpuntdyslexie.nl; www.masterplandyslexie.nl).

De praktijk leert dat niet alle dyslectici in het basisonderwijs opvallen.

De leerlingen die gediagnosticeerd zijn met ernstige enkelvoudige dyslexie (EED) veelal wel. De leerlingen met enkelvoudige dyslexie (ED) zijn nog niet altijd goed in beeld gebracht omdat die groep buiten de vergoede zorg valt.

De procedure

Het Laurens Lyceum werkt volgens de volgende procedure:

- De Dyslexiebegeleider screent alle dossiers bij aanvang van inschrijving van de nieuwe leerlingen. De leerlingen die voldoen aan de criteria zullen door de Dyslexiebegeleider doorverwezen worden voor een proces onderzoek dyslexie.
- Wanneer vakdocenten, ouders en/of leerling zelf vermoeden dat er sprake is van dyslexie dan zijn de volgende stappen van toepassing:
 - Vakdocenten, ouders en/of leerling geven hun vermoeden door aan de mentor.
 - De Dyslexiebegeleider beoordeelt of een proces onderzoek dyslexie bij de desbetreffende leerling gewenst is.
 - Wanneer de Dyslexiebegeleider onderzoek geïndiceerd acht zal gestart worden met de intakefase. In geval van twijfel overlegt hij/zij met de ondersteuningscoördinator.
 - De intakefase wordt door de Dyslexiebegeleider afgerond met een verslag. In het verslag staat het advies om wel of niet de onderzoeks- en indiceringsfase op te gaan starten.
 - Bij leerlingen in de onderbouw dient naast het vaststellen van de criteria van achterstand ook voldaan te worden aan de criteria van hardnekkigheid. Zie bijlage E voor invulling hiervan.
 - De onderzoeks- en indiceringsfase worden door een extern bureau (een onderzoek- en adviesbureau) uitgevoerd.

Bijlage E: invulling zorgniveaus bij vermoedens dyslexie

Bij een vermoeden van dyslexie bij een leerling in de onderbouw, dient er extra begeleiding te worden geboden op zorgniveau 2 en 3.

Wanneer het Laurens Lyceum de hieronder beschreven hulp biedt en op de juiste manier vastlegt en een kind voldoet aan de criteria van achterstand (achtereenvolgens driemaal een E/V op DMT en/of driemaal een E/V op Cito spelling of PI-dictee), kan het Laurens Lyceum een advies voor diagnostiek afgeven. Met dit advies kunnen de ouders (verzorgers) contact opnemen met een zorgaanbieder diagnostiek, eventueel gevolgd door dyslexiezorg. Indien de zorgaanbieder in de aanmeldfase/intake tot de conclusie komt dat er sprake is van comorbide problematiek kan dit een contra-indicatie zijn voor de uitvoering van diagnostiek betreffende dyslexie.

Zorgniveau 1: Dit onderwijsaanbod is vastgelegd volgens de indicatoren van de inspectie onderwijs. Het gaat hier om adequaat ingericht effectief leesonderwijs op groepsniveau volgens de indicatoren zoals de inspectie onderwijs aangeeft. Deze indicatoren hebben betrekking op het effectief gebruik van de methode, het hanteren van een leerlingvolgsysteem en de kwaliteit van de instructie en klassenmanagement.

Zorgniveau 2: Intensivering van het onderwijsaanbod. Extra zorg in/buiten de groepssituatie door de leerkracht (zwakste 25% van de leerlingen na meetmoment 1).

- Vorm van begeleiding waarbij extra instructie en begeleide inoefening centraal staan.

- Dit betekent:
- o Meer instructie, meer leertijd en meer oefentijd.
 - o Aangepaste instructie in kleinere stappen, extra feedback en gelegenheid tot extra verwerking;
 - o Gebruik maken van aanvullende materialen uit de lees- en spellingmethode, eventueel materiaal uit andere methodes;
 - o Evaluatie na de beschreven periode van minimaal 10 tot 12 weken.

Zorgniveau 3: Extra intensieve en systematische aanpak door het inzetten van een specifieke interventie. Leerkracht en Dyslexiebegeleider stemmen inhoud en aanpak af. Leerlingen die tot de zwakste 10% behoren, krijgen begeleiding op zorgniveau 1, 2 en 3 (na hoofdmeting 2, moet dus zowel zorgniveau 2 als 3 geboden worden).

- Vorm van intensieve begeleiding.

Dit betekent voor de leesbegeleiding:

- o Zeer intensieve begeleiding met een aanvullend lees- en/of spellingprogramma.
- o Intensieve en systematische aanpak door het inzetten van een specifieke interventie.
- o 40 minuten per week begeleiding in een groepje van maximaal vier kinderen.
- o Hulp gericht op de hiaten in de ontwikkeling van vaardigheden van de individuele leerling.
- o Werken met een handelingsplan.

- o Werken met effectieve remediërende methodes.
- o Evaluatie na de beschreven periode van 13 weken.

Bijlage F: Dispensatie moderne vreemde talen

Dispensatiebeleid voor dyslectische leerlingen

De inspectie geeft middelbare scholen de mogelijkheid om in bepaalde uitzonderlijke gevallen dyslectische leerlingen een aangepast lesprogramma te laten volgen voor de moderne vreemde talen Frans of Duits. De inspectie laat het aan de school over om hier beleid op te ontwikkelen. Het Laurens Lyceum heeft voorwaarden vastgesteld, waaraan voldaan dient te worden wil een dyslectische leerling in aanmerking komen voor deze aanpassing betreffende het vak Frans of Duits. Een aanpassing wordt alleen gedaan als blijkt dat:

1. de leerling twee leerjaren voortgezet onderwijs heeft gehad in de beide talen Frans en Duits
2. de leerling zware onvoldoendes blijft scoren (≤ 4) ondanks:
 - aantoonbaar goede inspanning van de leerling
 - dat alle mogelijke remediërende en compenserende maatregelen getroffen zijn gedurende een half jaar, maar deze niet het gewenste effect hebben gehad
3. dat de leerling onevenredig veel tijd kwijt is aan het behalen van deze onvoldoende prestaties voor dit vak.

Aan de drie bovenstaande voorwaarden moet worden voldaan voordat een aanvraag voor lesaanpassing in behandeling wordt genomen door de rector.

Op basis van advies van docenten, mentoren en het zorgteam neemt de rector een weloverwogen beslissing. Indien aan voorwaarden 2 en 3 al in het tweede jaar is voldaan en de problemen hardnekkig blijken te zijn, dan zal op school gekeken moeten worden hoe een aangepaste invulling gevonden kan worden voor het vak Frans en/of Duits in het derde leerjaar.

Denk hierbij bijvoorbeeld aan het met inzet volgen van alle lessen waarbij een maximale tijdsbesteding voor huiswerk wordt vastgesteld. Op deze manier zal een dyslectische leerling, indien nodig, op een eerder tijdstip ontlast kunnen worden van eventuele ernstige strubbelingen bij het vak Frans en/of Duits. De school heeft de ambitie om in de toekomst voor alle leerlingen een maatwerkprogramma te ontwikkelen.

Volgens het Examenreglement kan de school aan iedere dyslectische leerling in VWO 4-5-6 vrijstelling verlenen voor Frans en/of Duits. Er dient dan een ander vak gekozen te worden. Het betreft hier het atheneum. (Wanneer een leerling Gymnasium volgt kan voor Grieks en/of Latijn geen dispensatie worden verleend).

Bijlage G: handelingswijzer voor dyslexie

<p>Definitie van het probleem en enkele wetenswaardigheden</p>	<p>Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door hardnekkige problemen in de automatisering van de woordidentificatie (lezen) en/of schriftbeeldvorming (spellen). De hardnekkigheid blijkt uit de discrepantie tussen inspanning en resultaat. De automatisering van klank/tekenkoppeling komt ook na langdurig en herhaald oefenen niet op gang. Het probleem manifesteert zich op klank/tekenniveau. Intelligente dyslectici omzeilen hun problemen en vallen in het basisonderwijs niet op; de latente problematiek wordt pas in het VO (VWO/HAVO) manifest wanneer meerdere talen met eigen specifieke klank/teken-koppelingen in korte tijd geautomatiseerd moeten worden.</p>
<p>Wat zie ik in de klas, hoe herken ik deze stoornis?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Het spelling product is veel slechter dan van klasgenoten. Opmerkelijk zijn de fouten in de spelling tegen de klank/tekenkoppeling (de zogenaamde luisterwoorden). ● De leerling is niet of nauwelijks in staat om eigen werk op spelling te corrigeren. ● Het (stil)lezen verloopt veel trager dan bij klasgenoten. ● Hardop lezen is slordig, leerling leest niet wat er staat. ● De leerling presteert op andere onderdelen niet minder dan zijn/haar klasgenoten.
<p>De beste aanpak in de klas in bondige adviezen</p>	<p>Informeel bij de ondersteuningscoördinator of Dyslexiebegeleider of de leerling een dyslexieverklaring bezit.</p> <p><u>Indien ja:</u> rekening houden met gemaakte afspraken die de school in het dyslexieprotocol vermeldt.</p> <p><u>Indien nee:</u> informeer de ondersteuningscoördinator over je bevindingen. Onderzoek het leerlingendossier en vraag na of de leerling is opgevallen bij spel- en leesprestaties bij de moderne vreemde talen. Kijk door de spellingfouten heen naar de kwaliteit van de taal. Beoordeel en/of bespreek</p>

	<p>die kwaliteit.</p> <p>Beoordeel de spellingsfouten van dyslexie minder zwaar en geef een apart cijfer voor de spelling en een apart cijfer voor de inhoud.</p> <p>Help bij de correctie van het eigen werk en/of laat de leerling op een computer met spellingcontrole werken.</p> <p>Zorg voor rust tijdens het noteren van huiswerk en geef toelichting erna; zet het huiswerk ook op het bord.</p> <p>Laat de leerlingen niet <i>te</i> veel bordwerk overnemen; verstrek zo nodig een kopie.</p> <p>Deel zelf aantekeningen uit.</p> <p>Varieer in lesaanbod: biedt de informatie ook visueel, auditief en handelend aan. Bied onder andere structuur aan met behulp van kleuren.</p> <p>Toets ook eens op andere manieren (mondeling, presentatie, werkstuk).</p> <p>Bied proefwerken altijd getypt aan, in lettertype Arial met een lettergrootte van minstens 12 en met een heldere lay-out.</p> <p>Geef voldoende tijd bij alle toetsen (en eventueel vergroot proefwerk) en zorg voor rust. Dyslectische leerlingen krijgen 20% extra tijd voor het maken van hun toets.</p>
<p>In ieder geval <u>niet</u> doen</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Een onverwachte leesbeurt voor een langzame lezer. Laat een leesbeurt thuis voorbereiden. ● Het probleem ontkennen. ● Een dyslectische leerling aansporen meer aandacht aan spelling te besteden of harder te leren. ● Geef nooit een handgeschreven toets en dicteer de opgaven nooit.